

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 września 2025 r.

Pozycja 231

POSTANOWIENIE

z dnia 4 października 2022 r.

Sygn. akt Ts 71/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej P.K. w sprawie zgodności:

- 1) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.), w tym art. 459 tej ustawy w zakresie, w jakim:
 - a) „nie przewiduje prawa wniesienia zażalenia na postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie sędziego referenta w postępowaniu karnym,
 - b) nie przewiduje prawa wniesienia zażalenia na postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie jakiegokolwiek sędziego w postępowaniu karnym”, z art. 45 i art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) ustawy – Kodeks postępowania karnego, w tym art. 459 tej ustawy w zakresie, w jakim „nie przewiduje przyznania stronie skarżącej żadnych uprawnień procesowo-skargowych w toku postępowania wynikłego ze złożenia wniosku o wyłączenie sędziego”, z art. 45, art. 77, art. 78 i art. 176 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 marca 2022 r. (data nadania) P.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z 26 października 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w W. (dalej: Sąd Rejonowy) nie uwzględnił wniosku skarżącego o wyłączenie sędziego referenta od rozpoznania sprawy. Zarządzeniem z 3 grudnia 2021 r. (sygn. akt jw.) przewodnicząca III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego, na podstawie art. 429 § 1 oraz art. 459 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.), odmówiła przyjęcia zażalenia wniesionego przez skarżącego na to postanowienie jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

W skardze konstytucyjnej skarżący wskazał powyższe zarządzenie jako ostateczne orzeczenie o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach.

2. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 19 maja 2022 r. wezwał skarżącego do: 1) udokumentowania daty doręczenia orzeczenia wskazanego w skardze jako ostateczne; 2) poinformowania, czy od wskazanego w skardze konstytucyjnej ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia; 3) doręczenia odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem: a) postanowienia Sądu Rejonowego z 26 października 2021 r., b) zarządzenia przewodniczącej III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego z 3 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]).

Pismem z 1 czerwca 2022 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do powyższego zarządzenia.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 19 lipca 2022 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) poinformowanie, czy na zarządzenie przewodniczącej III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego z 3 grudnia 2021 r. zostało wniesione zażalenie, a jeśli tak, to doręczenie potwierdzonego za zgodność z oryginałem wydanego w tej sprawie orzeczenia; 2) wskazanie, które wolności lub prawa skarżącego, wynikające ze wskazanych w skardze przepisów Konstytucji oraz w jaki sposób zostały naruszone w sprawie objętej wniesioną skargą konstytucyjną; 3) uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego w skardze przepisu z konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącego, wskazanymi w skardze jako wzorce kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Pismem z 2 września 2022 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do powyższego zarządzenia.

3. Kwestionowanej w skardze ustawie – Kodeks postępowania karnego, w tym art. 459 tej ustawy, skarżący zarzucił, że stanowiąc podstawę zarządzenia przewodniczącej III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego z 3 grudnia 2021 r., doprowadziła do naruszenia jego konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organów władzy publicznej (art. 77 ust. 1 Konstytucji) i otwartej drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw (art. 77 ust. 2 Konstytucji), a także zasady dwuinstancyjności postępowania (art. 78 i art. 176 Konstytucji), gdyż postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie sędziego referenta od rozpoznawania sprawy jest niezaskarżalne.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie jej braków nie jest możliwe albo gdy braki te nie zostały usunięte w terminie, albo wówczas, gdy skarga jest oczywiście bezzasadna.

Jedną z przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej, określoną w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowaną przede wszystkim w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, jest m.in. wyczerpanie drogi prawnej i uzyskanie przez skarżącego rozstrzygnięcia, którym w sposób ostateczny orzeczono o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach (postanowienie z 12 września 2018 r., sygn. Ts 177/17, OTK ZU B/2019, poz. 102). Skarga konstytucyjna jest bowiem środkiem prawnym o charakterze nadzwyczajnym i subsydiarnym. Zasada

subsydiarności w korzystaniu z tego szczególnego środka ochrony wymaga wykorzystania przysługujących skarżącemu zwykłych środków prawnych przed wystąpieniem ze skargą konstytucyjną (wyrok z 28 stycznia 2015 r., sygn. SK 15/14, OTK ZU nr 1/A/2015, poz. 10). Skarga konstytucyjna nie może również zastępować zwykłych środków odwoławczych lub innych środków prawnych (zob. postanowienie z 22 lipca 2014 r., sygn. SK 28/12, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 87 oraz przytaczane tam orzecznictwo).

Badana skarga nie spełnia wymogu wyczerpania drogi prawnej. Skarżący jako ostateczne orzeczenie wskazał zarządzenie przewodniczącej III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w W. z 3 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]), mocą którego na podstawie art. 429 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) odmówiono przyjęcia wniesionego przez skarżącego zażalenia na postanowienie o nieuwzględnieniu jego wniosku o wyłączenie sędziego referenta od rozpoznania sprawy, jako niedopuszczalnego z mocy ustawy na podstawie art. 459 § 1 i 2 k.p.k. W treści zarządzenia skarżący został pouczone o przysługującym mu prawie do wniesienia zażalenia, jednak w piśmie ustosunkowującym się do zarządzenia sędziego Trybunału o usunięciu braków formalnych skargi konstytucyjnej poinformował on, że na wskazane zarządzenie nie wniósł przysługującego mu zażalenia. Skarżący nie skorzystał zatem z przysługujących mu praw procesowych w celu ochrony swoich interesów prawnych, których domaga się dopiero w trybie skargi konstytucyjnej. Z tego względu badana skarga konstytucyjna nie spełnia wynikającego z art. 77 ust. 1 wymogu wyczerpania drogi prawnej.

Ponadto wskazać należy, iż przedmiotem kontroli konstytucyjności skarżący uczynił całą ustawę k.p.k., w tym jej art. 459 w zakresie wskazanym w *petitum* skargi. Zarówno art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK precyzują jednak, że przedmiotem kontroli w trybie skargi konstytucyjnej uczynić można określoną treść normatywną, wynikającą (dekodowaną) z danego aktu normatywnego zgodnie z przyjętymi w danym systemie prawnym regułami wykładni w zakresie, w jakim stanowiła podstawę ostatecznego orzeczenia, wydanego w sprawie objętej wniesioną skargą. Warunek ten spełniony jest wówczas, gdy kwestionowana w skardze norma prawna zdeterminowała treść orzeczenia przyjętego za podstawę skargi w tym jego aspekcie, w którym skarżący upatruje naruszenia przysługujących mu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym (zob. postanowienie pełnego składu TK z 6 lipca 2005 r., sygn. SK 27/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 84). W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że skarga spełnia wymóg określony w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK jedynie w części, w jakiej kwestionuje konstytucyjność art. 459 k.p.k. w zakresie wskazanym w *petitum* skargi, albowiem zgodnie z zasadą *falsa demonstratio non nocet* Trybunał odczytuje zakres zaskarżenia zarówno z *petitum*, jak i z uzasadnienia skargi (zob. wyrok TK z 12 lipca 2022 r., sygn. SK 13/20, OTK ZU A/2022, poz. 54). Okoliczność ta nie zmienia jednak oceny, iż skarga nie spełnia wynikającego z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK wymogu wyczerpania drogi prawnej przed złożeniem skargi konstytucyjnej.

Niespełnienie wymogu określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK stanowi podstawę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.